

การศึกษาเพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการาม*

วรรณิศา เก่งธีระพัฒน์**

คำสำคัญ : แรงงานข้ามชาติ / ศูนย์การเรียนรู้ / การศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม / การศึกษานอกระบบ

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงภายหลังปี พ.ศ. 2533 มีแรงงานพม่าชาติพันธุ์มอญย้ายถิ่นอพยพเข้ามาในจังหวัดสมุทรสาครร้อยละ 70 ส่วนอีกร้อยละ 30 เป็นแรงงานพม่าเชื้อสายกะเหรี่ยง ทวาย คะฉิ่น ไทยใหญ่ ปล่อย และพม่า แต่คนไทยส่วนใหญ่ได้มองว่าแรงงานชาติพันธุ์มอญเหล่านี้ล้วนเป็นชาวพม่าทั้งหมด คนมอญจึงพยายามแสดงความเป็นมอญให้เด่นชัด เพราะไม่อยากจะให้ใครเห็นว่าพวกเขาเป็นพม่า จึงพยายามสร้างอัตลักษณ์มอญขึ้นมาภายในจังหวัดสมุทรสาครโดยผ่านภาษา วัฒนธรรม และประเพณี เพื่อให้เกิดการยอมรับทางสังคม ดังนั้นภาษามอญจึงไม่จำกัดแต่ในชุมชนเหมือนในอดีต ซึ่งปัจจุบันมีการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามอัยาศัย อาทิเช่น ศูนย์การเรียนรู้วัดป้อมวิเชียรโชติการาม

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องการศึกษาเพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการาม โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ เป็นที่ปรึกษา

**นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โครงการพิเศษสาขาการจัดการงานสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นอกจากภาษามอญที่เป็นภาษาหลักของชาวเมียนมาร์ชาติพันธุ์มอญแล้ว พวกเขาเหล่านั้นยังต้องการเรียนรู้ในภาษาอังกฤษ และภาษาไทยซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย แต่ในด้านของการศึกษาคนไทยมักจะมองถึงในเรื่องของการที่แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานใช้แรงงานในประเทศไทย จนลืมมองไปถึงด้านการศึกษาว่าพวกเขาเหล่านั้นนอกจากจะทำงานแล้วยังต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเพราะสาเหตุใดแรงงานข้ามชาติ

เหล่านี้ถึงต้องการเรียนหนังสือเพิ่มเติม และเมื่อได้รับการศึกษาแล้วจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด นอกจากนี้การเรียนกันเป็นหมู่คณะนั้นเป็นไปได้ยาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าแรงงานข้ามชาติมีสภาพการศึกษาหาความรู้ได้อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคในการศึกษาหาความรู้ได้อย่างไร และมีหน่วยงานใดเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ

จากการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะช่วยให้แรงงานข้ามชาติที่ต้องการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม ขณะที่ทำงานอยู่ในประเทศไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เปิดกว้างมากขึ้น และจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้คนไทยเห็นความสำคัญของการศึกษาว่าขณะที่แรงงานข้ามชาติพยายามยกระดับตัวเองโดยการศึกษาหาความรู้ แล้วเราในฐานะคนไทยจะหยุดนิ่งไม่พัฒนาตนเองได้อย่างไร ซึ่งโลกของเราทุกวันนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นโลกที่ไร้พรมแดน ยกตัวอย่างการเปิดประชาคมอาเซียน ประเทศไทยมีความพร้อมอยู่ในระดับใด การวิจัยนี้อาจจุดประกายให้คนไทย และรัฐบาลไทยเห็นความสำคัญของการศึกษาแล้วพร้อมที่จะก้าวไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สาเหตุในการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมและสภาพการการเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร 2. ศึกษาลักษณะ และวิธีการสนับสนุนด้านการศึกษาเพิ่มเติมให้กับแรงงานข้ามชาติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติ

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การศึกษาเพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการาม เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipant Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ชุด ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และอุปกรณ์ในการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุด และปากกา

โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ ครูผู้สอน และพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการามจำนวน 15 ท่าน ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – วันที่ 1 มีนาคม 2561

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ (Constant Comparison) โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละบุคคล และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่เหมือน

หรือแตกต่างกันของข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการสร้างข้อมูลจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นพบโดยการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่มีรายละเอียดจากการที่ผู้วิจัยเข้าไปสำรวจข้อมูลและศึกษาจากเอกสารข้อมูล เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพการเรียนการสอนของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร สาเหตุในการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานต่างด้าว รวมถึงหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาตินี้ด้วย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมมีสาเหตุมาจากความต้องการที่จะเจริญก้าวหน้าในชีวิต โดยจากการสัมภาษณ์นักศึกษาแรงงานข้ามชาติจะให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกัน คือ ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และต้องการที่จะเรียนรู้ในภาษาไทยซึ่งจำเป็นต่อการทำงาน และการดำเนินชีวิตอยู่ในประเทศไทย ส่วนในภาษามอญที่ศูนย์การเรียนรู้ฯ บังคับต้องเรียนนั้นเพราะถือว่าเป็นภาษาหลักของนักศึกษาแรงงานข้ามชาติทุกคนจึงควรมีความรู้ในภาษาของตนเอง ส่วนภาษาอังกฤษจะสอนเสริมเข้ามาเพื่อเป็นความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา จากการวิเคราะห์แล้วผู้วิจัยเห็นว่าในภาพรวมของสาเหตุที่นักศึกษาแรงงานข้ามชาติต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมงานก็เพื่อที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เพราะถ้าหากมีการศึกษาแล้วจะได้เปรียบกว่าคนที่มีความรู้ที่น้อยกว่า หรือการที่นักศึกษาแรงงานข้ามชาติให้เหตุผลว่าต้องการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยนั้นก็เพื่อประโยชน์ในความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทั้งสิ้น เพราะในอนาคตนักศึกษาที่เป็นแรงงานข้ามชาติสามารถที่จะนำความรู้ที่ตนเองมีไปพัฒนาตนเองหรือนำไปประกอบอาชีพที่มีความมั่นคง หรือมีรายได้ที่มากกว่าเดิม อีกทั้งยังสามารถนำเอาความรู้ที่มีกลับไปพัฒนาประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองให้มีความเจริญทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ดังนั้นแล้วความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครจึงมีสาเหตุมาจากความต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิต การประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะการเป็นคนที่มีการศึกษาย่อมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองจนสามารถมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และประสบความสำเร็จในชีวิตได้

2. ปัญหาและอุปสรรคที่พบเจอระหว่างการศึกษาหาความรู้นั้นมีหลายสาเหตุ โดยเกิดจากสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล และปัญหาที่เกิดจากครูอาสาสมัครที่เป็นผู้สอน ปัญหาหลังการเรียนจบจากศูนย์การเรียนรู้และเข้าเรียนต่อในระบบการศึกษาของไทย แต่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมากนักมักจะเป็นปัญหาเล็กน้อยๆที่เกิดขึ้น เช่น ที่พักอาศัยของนักศึกษาอยู่ห่างไกลจากศูนย์การเรียนรู้ฯ การที่ครูอาสาที่เป็นผู้สอนหนังสือบางครั้งติดภารกิจไม่มีเวลามาสอนทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนในบทเรียน หรือการที่นักศึกษาไม่เข้าใจในภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างเรียนโดยครูผู้สอนที่เป็นคนไทยเพราะโดยส่วนใหญ่ในระดับพื้นฐานนักศึกษาจะยังไม่ค่อยมีความรู้ในภาษาไทยเท่าใดนักทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจ ทางศูนย์การ

เรียนรู้ฯจึงเปลี่ยนแปลงการสอนโดยในระดับพื้นฐานให้ยกเลิกการสอนโดยครูคนไทย และให้ครูชาว มอญที่รู้ในภาษาไทยดีมาเป็นผู้สอนหรือ หรือปัญหาอุปสรรคอีกประการหนึ่งคือภายหลังจากที่นักศึกษา เรียนจบในระดับ 4 ซึ่งเป็นระดับขั้นสูงสุดของศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้แล้วนักศึกษาต้องการที่จะศึกษาต่อ โดยเข้าสู่ระบบการศึกษาของไทยคือระบบการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) แต่ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนบางแห่งยังไม่ให้การตอบรับในการรับนักศึกษาที่เป็นแรงงานข้ามชาติเข้าเรียนเพราะยังไม่แน่ใจ ในความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ต่อมาจึงให้มีการสอบเพื่อวัดระดับความรู้พื้นฐานนักศึกษาที่เป็นแรงงาน ข้ามชาติจึงจะสามารถเข้าเรียนในระบบการศึกษาของไทยได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรค เล็กๆน้อยๆที่เกิดขึ้น เช่น นักศึกษาเรียนไม่ต่อเนื่องเนื่องจากการทำงาน เพราะบริษัทหรือโรงงานที่ นักศึกษาแรงงานข้ามชาติทำงานอยู่นั้นบางครั้งต้องการให้ทำงานนอกเวลาเป็นพิเศษ เช่น การไปเป็น ล่ามให้กับบริษัทหรือการให้ทำงานนอกเวลาในวันอาทิตย์ ทำให้นักศึกษาขาดเรียน อีกทั้งปัญหา ทางด้านจิตใจที่เกิดจากการพุดจาเหน็บแนมจากคนรู้จักหรือเพื่อนร่วมงานในเรื่องของการศึกษา เช่น การที่ถูกเพื่อนร่วมงานบอกว่าการเรียนภาษาไทยนั้นไม่มีประโยชน์ทางกลับประเทศไปก็ไม่ได้ใช้ ประโยชน์แล้ว เป็นต้น ส่วนปัญหาหรืออุปสรรคภายในศูนย์การเรียนรู้ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรเพราะ ภายในศูนย์การเรียนรู้มีโครงสร้างและมีการบริหารจัดการที่ดี

3. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้กับศูนย์การเรียนรู้มีเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น คือ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม ที่ให้การสนับสนุนทางด้านสถานที่ในการศึกษาหาความรู้ และมอบข้าวสาร ให้กับทางศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อใช้เป็นอาหารกลางวันสำหรับนักศึกษาเท่านั้นมิได้มีการมอบเงินบริจาค แต่อย่างใด ทางนักศึกษาเองก็มองว่าสถานที่เรียนนั้นสำคัญที่สุด ถ้าหากไม่มีสถานที่พวกตนก็จะไม่มีที่ เรียนหนังสือร่วมกัน และได้ตอบแทนทางวัดด้วยการร่วมกันจ่ายเงินทุกครั้งที่มาเรียนครั้งละ 50 บาท เพื่อเป็นค่าบำรุงสถานที่ ค่าน้ำ ค่าไฟให้กับทางวัดอีกด้วย

นอกจากวัดป้อมวิเชียรโชติการามที่ให้การสนับสนุนด้านสถานที่เล่าเรียนแล้วยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามา สนับสนุนส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ เหตุผลบางประการมีสาเหตุเนื่องมาจาก ศูนย์การเรียนรู้ฯ ต้องการที่จะดูแลบริหารจัดการกันเองภายในเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการเข้ามาหา ผลประโยชน์จากหน่วยงานอื่นๆ อีกทั้งศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้เป็นการจัดตั้งขึ้นมากันเองจึงไม่ค่อยมี หน่วยงานหรือองค์กรใดรู้จักหรือให้ความสำคัญมากนัก แต่ถ้าหากมีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามา สนับสนุนช่วยเหลือโดยไม่หวังผลประโยชน์ทางศูนย์ก็ยินดีที่จะรับความช่วยเหลือ เช่น การรับบริจาคเงิน หรืออุปกรณ์การเรียนเพื่อส่งเสริมทางการศึกษา ส่วนการที่มีจิตอาสาชาวต่างชาติเข้ามาสอนภาษา ให้กับนักศึกษาที่เป็นแรงงานข้ามชาตินั้นก็ไม่ได้มาจากหน่วยงานหรือองค์กรใด เป็นจิตอาสาที่เข้ามา สอนภาษาอังกฤษและต้องการเรียนภาษามอญ โดยเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันเท่านั้นไม่ได้หวังผล ในเรื่องของการเผยแพร่ศาสนาแต่ประการใด

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการามเป็นสถานที่ให้การศึกษาดั้งแต่ระดับพื้นฐานให้กับแรงงานข้ามชาติที่ต้องการเรียนหนังสือและต้องการเรียนภาษา โดยส่วนใหญ่ผู้มาเรียนที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้จะอยู่ในช่วงของวัยทำงานซึ่งจะมีเวลาว่างในวันอาทิตย์วันเดียวที่จะเข้ามาเรียนหนังสือได้ ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้จะช่วยให้แรงงานข้ามชาติที่ต้องการมีความรู้มีการศึกษาสามารถเลือกที่จะเข้ามาเรียนที่นี้ได้โดยไม่ต้องมีความรู้ขั้นพื้นฐานมาก่อน เป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติทุกเพศทุกวัยเข้ามาเรียนได้โดยไม่ต้องมีความรู้ติดตัวมาเลยก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ไม่ได้หยุดเพียงที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย คนเราสามารถเลือกศึกษาได้ตามช่วงเวลาต่างๆของชีวิตและทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นที่วัด ชุมชน สถานประกอบการต่างๆ นอกจากนี้ทฤษฎี Andragogy ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ของ มัลคอล์ โนลส์ (Knowles,1980) ยังสอดคล้องกับการศึกษาหาความรู้ของนักศึกษาแรงงานข้ามชาติซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่หรือวัยทำงาน และสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของ Ivan Illich (Illich,1970) ที่เสนอให้ล้มเลิกระบบโรงเรียน เพราะการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและโรงเรียนยังเป็นเครื่องมือในการแบ่งชนชั้นอีกด้วย

การศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะธิดา นาคะเกษียร และ ฤดี ปุงบางกะดี ที่ศึกษาการพัฒนาสวัสดิการชุมชนสำหรับแรงงานข้ามชาติพบว่า ในเรื่องของภาษาและการสื่อสารมีส่วนช่วยในการพัฒนาสวัสดิการชุมชน ดังนั้นแล้วศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการามจึงมี ส่วนสำคัญในด้านการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครด้วย

จากการศึกษาวิจัยยังพบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นผลมาจากความต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เพราะเข้าใจว่าถ้ายังได้รับการศึกษาจะยิ่งทำให้มีโอกาสดีๆเข้ามาในชีวิต เช่น การได้เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย การจบระดับปริญญาเอก การได้รับโอกาสทางตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ Abraham Maslow (Maslow,1943) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งพยายามที่จะสนองตอบความต้องการด้วยการเสริมสร้างให้ความต้องการนั้นประสบความสำเร็จ โดยมาสโลว์อธิบายว่าความต้องการของมนุษย์มี 5 ระดับ คือ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและการถูกยอมรับ ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิตซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดในชีวิต คือ ความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบ หรือต้องการเป็นมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาที่เป็นแรงงานข้ามชาติซึ่งขณะนั้นทุกคนคือ “แรงงาน” ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย พวกเขาอยากว่าการศึกษจะทำให้เขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพราะการศึกษาจะทำให้พวกเขาได้รับโอกาสดีๆจากการทำงาน เช่น การได้เลื่อนตำแหน่งไปตำแหน่งที่ดีกว่าเดิม หรือการได้รับเงินเดือนที่มากขึ้น

ประการสุดท้ายจากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครมีเพียงหน่วยงานเดียว คือ วัดป้อมวิเชียรโชติการาม ซึ่งเป็นพระอารามหลวงมีพระปริยัติกิจโกศล (สมพงษ์ สุวโจ) เป็นเจ้าอาวาส จากการศึกษาเอกสารพบว่า วัดป้อมวิเชียรโชติการามเป็นวัดเก่าแก่ที่มีอายุกว่า 200 ปีมาแล้ว เดิมบริเวณที่ตั้งของวัดเป็นชุมชนชาวมอญที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้วัดมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวมอญเป็นอย่างมาก โดยในปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดก็ได้ให้การสนับสนุนทางการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร โดยให้ใช้สถานที่ของวัดเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนในวันอาทิตย์และบริจาคข้าวสารให้นักศึกษาไปหุงรับประทานเป็นอาหารกลางวันโดยไม่เรียกเก็บเงินหรือต้องการหวังผลตอบแทนอื่นใด มีจุดประสงค์เพียงเพื่อต้องการให้แรงงานข้ามชาติมีความรู้ในภาษาไทยซึ่งมีความสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยและเป็นการช่วยเหลือแบ่งปันให้กับเพื่อนมนุษย์ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนที่ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลกที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ประเทศ เพศ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ สามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระ มีเสรีภาพ เสมอภาค มีชีวิตที่ดี โดยเจ้าอาวาสวัดป้อมวิเชียรโชติการามมีความเห็นว่าแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาครก็ควรได้รับการศึกษาแก่เช่นเดียวกับคนไทย ในเมื่อพวกเขาเหล่านั้นมาทำงานที่นี่และอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทยก็ควรที่จะต้องรู้ในภาษาไทยซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตอยู่ในประเทศไทย ในปัจจุบันคนไทยยังมองว่าแรงงานข้ามชาติเป็นพลเมืองชั้นสอง ยังมีการเหยียดชาติพันธุ์โดยมองว่าแรงงานข้ามชาติมีฐานะทางสังคมต่ำต่ำกว่าคนไทยซึ่งเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นแล้วทางวัดป้อมวิเชียรโชติการามจึงสนับสนุนส่งเสริมทางการศึกษาให้กับแรงงานข้ามชาติ เพื่อพวกเขาจะได้มีความรู้ที่จะนำไปใช้และอยู่ในประเทศไทยโดยที่ไม่ต้องมีความหวาดกลัวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เป็นแนวคิดที่สร้างความมั่นคงให้แก่แรงงาน เป็นแนวคิดที่มีจุดเริ่มต้นในปี ค.ศ.1994 ในรายงาน Human Development Report on Human Security ของแผนงานพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (UNDP) โดยมีเจตนาคือ ให้แรงงานมีอิสระจากความต้องการและความกลัว โดยในที่นี้ความต้องการของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร คือ ความต้องการทางการศึกษาส่วนในเรื่องความหวาดกลัวสำหรับแรงงานข้ามชาติ คือ การกลัวคนไทย ไม่ว่าจะเป็นการเหยียดชาติพันธุ์ หรือการถูกมองว่าเป็นพลเมืองชั้นสอง จึงพยายามที่จะพัฒนาตนเองโดยการใช้การศึกษาเข้ามาเป็นตัวช่วยเพื่อให้ตนเองมีความรู้และเกิดการยอมรับจากสังคมไทย

จะเห็นได้ว่าวัดป้อมวิเชียรโชติการามมองเห็นในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในฐานะที่เป็นวัด ซึ่งถือว่าเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศ เชื้อชาติ ภาษา หรือวัฒนธรรมใดก็ตามก็สามารถเข้ามาฟังฟังอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทรของวัดได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการามนั้นก็คือวัดป้อมวิเชียรโชติการามเอง ให้ความอิสระกับการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้มากขึ้น คือ ไม่มีการเข้าไปตรวจสอบหรือแจ้งให้กับทางการทราบ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยไม่ได้หวังผลประโยชน์ ซึ่งแต่เดิมจำนวนนักเรียนนั้นมีไม่มากนักสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง แต่ปัจจุบันมีนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ประมาณ 200 คน ซึ่งค่อนข้างยากต่อการควบคุมดูแลถ้าหากคิดในอีกแง่หนึ่งหากนักศึกษาบางคนหรือบางกลุ่มแอบอ้างนำชื่อวัดเข้าไปหาผลประโยชน์ในทางมิชอบจะเกิดผล เสียกับทางวัด และในขณะที่ปัจจุบันมีนักศึกษาประมาณ 200 คนซึ่งถือว่ามากพอสมควรที่จะขึ้นทะเบียนให้อยู่ในความดูแลของวัดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

อีกประการหนึ่งเจ้าหน้าที่จากภาครัฐก็ควรเข้าไปขออนุญาตกับทางวัดเพื่อเข้าไปดำเนินการตรวจสอบศูนย์การเรียนรู้ไทย-มอญวัดป้อมวิเชียรโชติการามแห่งนี้บ้าง เพราะในมุมมองของคนทั่วไปจะเห็นว่าศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ตั้งอยู่ในเขตวัด จะไม่ค่อยมีหน่วยงานใดกล้าที่จะเข้าไปตรวจสอบเพราะเห็นว่าที่นี่เป็นวัด แต่เราจะไม่รู้เลยว่าภายในศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้มีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง ใช้เป็นแหล่งปลูกปั้นทางการเมือง หรือใช้เป็นแหล่งมั่วสุมหรือไม่ จึงอยากให้หน่วยงานทั้งภาครัฐของไทยและทางวัดให้ความสำคัญกับเรื่องการตรวจสอบให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรที่จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลายอีกทั้งควรสัมภาษณ์นักศึกษาที่เป็นแรงงานข้ามชาติในหลายระดับชั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้ทำการสัมภาษณ์เฉพาะนักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับ 4 เพราะเป็นระดับที่สามารถสื่อสารภาษาไทยเข้าใจได้แล้ว ทำให้ง่ายต่อการสัมภาษณ์และควรเข้าไปเก็บข้อมูลในศูนย์การเรียนรู้แห่งอื่นๆเพิ่มเติมด้วย เพราะในจังหวัดสมุทรสาครมีศูนย์การเรียนรู้สำหรับแรงงานข้ามชาติในหลายพื้นที่ โดยส่วนมากจะใช้พื้นที่ของวัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้